

DEMOGRAF DR. SC. DRAŽEN ŽIVIĆ U IŠČEKIVANJU REZULTATA POPISA

VUKOVARSKA URNA

Na 100 mladih dolazi 150 starih

Damir Tolj

slobodnadalmacija.hr

Plašim se da ni rezultati popisa 2021. godine neće biti dovoljno kvalitetni da bismo mogli precizno znati i za budući razvoj grada planirati aktivnosti. Muka u međupopisnoj usporedbi bilo je i s rezultatima popisa 2001. i 2011. godine.

U demografiji se sve gleda kroz vrijeme i jedna brojka ne znači ništa ako je nemate s čime usporediti. Zato metodologija popisa mora biti ista, a mi svaki put koristimo druge metode: u četiri popisa od 1991. do danas, imali smo četiri metode. Nisu one dijametralno suprotne, ali su dovoljno neujednačene da stvaraju probleme u analizama i predviđanjima, ukazao nam je na te nelogičnosti na samom početku razgovora naš poznati demograf dr. sc. Dražen Živić.

Kakve su prognoze?

- Državni zavod za statistiku svake godine javno objavljuje procjenu broja stanovnika do razine grada i općine. Za sredinu godine i za kraj. Zadnji

➔ To je izvrnuta piramida. Umjesto da je njezino dno - znači, mlađi naraštaj - široko, nama se u Vukovaru ona širi uvis, prema starijim generacijama. Nije to više piramida, to se u demografskoj terminologiji naziva - urna

dostupni podatak odnosi se na 31. prosinca 2020. godine: Vukovar je imao 22.262 stanovnika.

To se izračuna iz podataka vitalne statistike: rođeni i umrli tijekom godine, čemu se dodaje broj doseljenih i odseljenih. Prva kategorija je precizna, ali problem je s migracijama, pogotovo s vanjskom: ne odjave svi preseljenje iz Vukovara u inozemstvo ili doseljenje iz inozemstva. A nema načina da se to provjeri. Tako je u cijeloj Hrvatskoj.

Nepovoljni trendovi

I što možemo očekivati u Vukovaru?

- Realno je očekivati da će popis pokazati pad broja stanovnika Vukovara ispod 20.000, a ja bih čak rekao i ispod 19.000. Međutim, ne znači da će biti tako. Metodologija koja dopušta igre s brojevima može pokazati i nešto drugo. Ne vjerujem ipak da će pokazati rast. Predviđanja i trendovi su izrazito nepovoljni, prateći još od 1991. godine, barem otkad ja

pratim, ali s obzirom na rat, uzimimo radije od 1998. godine dodanas: daleko više je umrlih od živorođenih i odseljenih od doseljenih. Službeno. Stvarno je vjerojatno još i gore.

Nije Vukovar specifičan u tom pitanju, ali ono što ga izdvaja je njegova simbolika i značenje. Smije li hrvatsko društvo dopustiti da grad koji je imao takvu ulogu u Domovinskom ratu, a nalazi se na iznimno osjetljivom geostrateškom i graničnom prostoru, doživljava takvu demografsku sudbinu?! Da se nalazi negdje u središnjoj Hrvatskoj, ne bi bi-

Do potpunog sloma neće doći. Vukovar će u sadašnjim uvjetima razvoja pasti na jedan broj stanovnika, nemoguće je sada reći koliko, koji će onda biti održiv

lo toliko važno. A ima takvih mjesta koliko hoćete.

Kakva je struktura stanovništva?

- Daleko nepovoljnija od samog broja stanovnika. Ne etnička struktura, Hrvati, Srbi i slično, pustimo to sada. Za život zajednice najvažnija je dobna struktura. A ona kaže da je jako loše, gotovo da ne može biti gore. Uvijek može, naravno, ali ste shvatili. Evo: na sto stanovnika do 14 godina dolazi 150, pa i više stanovnika starijih od 65 godina. To je izvrnuta piramida. Umjesto da je njezino dno - znači, mlađi naraštaj - široko, nama se u Vukovaru ona širi uvis, prema starijim generacijama. Nije to više piramida, to se u demografskoj terminologiji naziva - urna. A urna je posuda za ljudski prah i pepeo.

Koji su glavni uzroci?

- To je rezultat nedovoljnog rađanja kroz desetljeća. Strmoglavi pad. A smrtnost blago raste. Razlika je izrazito negativna. Godišnji gubici prirodnim putem vrlo su veliki. Recimo,

od 1998., godine povratka, do 2020. godine višak umrlih na živorođenima je 3307. Za populaciju od 20.000 ljudi to su vrlo visoke brojke. A razlika između iseljenih i doseljenih je 5296. U korist iseljenih. S tim da je realno to još i negativnije. Zbrojeno: gubitak od oko 9000 ljudi na populaciju koja je na popisu 2001. godine imala 31.670 stanovnika. To je vrlo velik demografski gubitak. Trend je toliko naglašeno negativan da čak ni nekakve igre s metodologijom neće pomoći.

Hm, gotovo 30 posto gubitaka...

- A što proizvodi sva ta nepovoljna struktura?! Proizvodi da budućnost neće osiguravati dovoljan natalitet. Imate generacije djece koje su malobrojnije i kada one odrastu, bit će manje kandidata za brak i novu djecu. A stopa fertiliteta je takva da ni ti koje spominjemo, kada bi se svi sutra poženili i poudali, neće radati dovoljno djece da bi se nadomjestilo gubitke nastale u zadnjih 20 godina. Pa će biti manje kandidata

za tržište rada. Manje učenika. Manje škola. Posljedično, više iseljavanja. Dakle, zamršena i dosta složena situacija.

Nema posla - nema šetnje

Može li je itko razmrsiti?

- Pokazuje se da oni koji bi trebali čuti nas demografe jako loše čuju, pa moramo ponavljati kao papige, a nama je toga pomalo preko glave. Isticanje lijepih vukovarskih primjera pokazuje da grad ima i drugu sliku, ali ne treba zanemariti realnost. Nema planova, rasta i razvoja ako su utemeljeni na nereálnim podacima.

Mi smo jako puno godina izgubili u nekvadratnim priprema strategija razvoja i planiranja razvoja. Mi možda nešto i napišemo, možda imamo neku viziju, ali to ne provodimo. Onda prođe deset godina i kažemo: "Joooj, što ćemo sad?!" Ali onda imamo još gore premise.

Bilo je jasno da će uslijediti povratak stanovništva poslije reintegracije i jasno je da je održiv povratak moguć samo